

Openingswoord winterconferentie 2018 A.D.

Paulus zet de 2^e Corinthe-brief in met een beschrijving van wat zijn roeping om de apostel der heiden allemaal met zich meebracht. Welke offers. En dat is niet gering. Het heeft hem werkelijk alles gekost. Hij schrijft in 1:5 dat het lijden van Christus overvloedig is in hem. Lijden om Christus' wil, omwille van het Evangelie, hem werd en volle maat toegemeten. Hij schrijft in vs. 8:

Want wij willen niet, broeders, dat gij onwetende zijt van onze verdrukking, die ons in Azië overkomen is, dat wij uitnemend zeer bezwaard zijn geweest boven onze macht, alzo dat wij zeer in twijfel waren, ook van het leven.

Bezwaard (je mag ook lezen: verdrukt), *zeer bezwaard, uitnemend zeer bezwaard*. En alsof dat nog niet zwaar genoeg was voegt hij er nog aan toe: *boven onze macht*. En dan gaat hij verder in het volgende vers 9:

Ja, wij hadden in onszelf al het vonnis des doods

We beschouwden ons reeds als ten dode opgeschreven. En verderop, in hoofdstuk 4, komen we nog meer van dat lijden tegen. Het is een aangrijpende catalogus:

8. Als die in alles verdrukt worden, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismoedig;

*9. Vervolgd, doch niet daarin verlaten; nedergeworpen, doch niet verdorven;*¹⁰ *Altijd de doding van den Heere Jezus in het lichaam omdragende, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam zou geopenbaard worden.*

11. Want wij, die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil; opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vlees zou geopenbaard worden.

Het apostelschap heeft Paulus werkelijk alles gekost. En toch kon hij niet zwijgen. En dan noemt hij hier in hoofdstuk 5 twee motieven waarom hij niet zwijgen kon, 11:

Wij dan, wetende de schrik des Heeren.

Dat heeft te maken met Gods rechterstoel, de ontzagwekkende werkelijkheid van oordeel en gericht. Paulus wist uit eigen ervaring wat dat betekende. In zijn eigen leven was dat gericht, dat oordeel een werkelijkheid geworden. Dan denken wij natuurlijk gelijk aan wat er voor de poorten van Damascus is gebeurd. Daar werd Paulus door God gedagvaard. Voor Gods gericht gesteld. Daar stond hij oog in oog met een heilig en rechtvaardig God. En hij wist: dat

geldt niet alleen mij, maar dat geldt de hele wereld. Een wereld onder het oordeel. Een wereld die gered moet worden. Dan kunnen wij niet meer zwijgen.

Maar behalve die schrik des Heeren was er nog een reden waarom Paulus niet meer zwijgen kon en waarom hij bereid was alle lijden te dragen en de grootste offers te brengen. Om, als het moest, zijn roeping met de dood te bezegelen. En dat tweede motief komen we tegen in vs. 14:

Want de liefde van Christus dringt ons.

De liefde van Christus was in Paulus' leven een krachtbron die hem in beweging bracht. Dat was het geheim van zijn gedrevenheid om het Evangelie, koste wat het kost, overal te brengen. De liefde van Christus. De commentaren zijn er eensgezind over dat we dat in de eerste plaats moeten lezen als een genitivus possessivus, dus: de liefde van Christus die hem bewezen was. En dan is daar natuurlijk wel onlosmakelijk de genitivus objectivus aan verbonden: de liefde voor Christus, de liefde tot Christus.

Maar de liefde van Christus tot ons gaat wel nadrukkelijk voorop, zoals 1 Joh 4:10 schrijft:

Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad, en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden.

En vers 19:

Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.

Vorige keer hebben we bij de opening van de conferentie stilgestaan bij de schrik des Heeren, die Paulus de mensen deed bewegen tot het geloof. Vanmorgen willen we stilstaan bij de liefde van Christus, die hem drong, die hem dreef. En als het goed is het ook bij ons de liefde van Christus die ons drijft tot de theologiestudie en tot het predikantschap.

Ik wil in dit openingswoord bij 4 punten stilstaan en dat af en toe illustreren/concretiseren met getuigenissen uit de kerkgeschiedenis.

1. Liefde als ervaren liefde
2. Liefde als gehoorzaamheid
3. De redenen tot liefhebbende gehoorzaamheid
4. Middelen om de liefde te bewaren en te vermeederen

Voordat ik aan het eerste punt begin moet ik toch nog eerst iets zeggen over het geloof. Want we kunnen niet over de liefde spreken buiten het geloof om. Zonder geloof is er geen liefde.

Liefde eerste vrucht van het geloof. Tegelijk kan het geloof weer niet zonder de liefde, Gal. 5:6 zegt dat het geloof door de liefde werkt.

De puritein Thomas Manton zegt het trefzeker. Hij zegt: geestelijk leven is liefde in actie, *love acted*. Kort somt hij een aantal van die liefde-acten op:

-Geloof is in dankbaarheid en liefde Christus aannemen.

-Bekering is berouwvolle liefde, vanwege het kwaad wat we onze Geliefde hebben aangedaan.

-Gehoorzaamheid is liefde die Christus zoekt behagen.

-Hoop is een vurig verlangen naar de volle genieting van de God die we liefhebben.¹

Manton wil maar duidelijk maken dat geloof en liefde op het allernauwst met elkaar verbonden zijn. Geloof is: liefde in actie.

1.Ervaren liefde. Wat gebeurt er als God Zijn liefde in onze harten uitstort? Wat wordt er dan ervaren? Dat is eigenlijk beter te ervaren dan te beschrijven. Het is een smaken en zien dat de Heere goed is. Het is een zich verheugen met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde.

Ps. 16 zegt: *verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelikheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk*. De King James vertaalt: *in Thy presence is fulness of joy*. In Uw tegenwoordigheid, daar waar U bent, daar is een volheid van vreugde. Die momenten dat de Heere ons zo nabij komt, vaak op het alleronverwachtst:

*Het is mij goed, mijn zaligst lot,
nabij te wezen bij mijn God.*

Het is een liefde die de kennis te boven gaat, zegt Ef. 3:19. Het is een verheugen in God, met een heerlijke en onuitsprekelijke vreugde, zegt Petrus.

Om het met een enkel voorbeeld te illustreren. Ik denk aan Howell Harris, een vriend van Whitefield. Lange tijd worstelde hij om vrede te krijgen met God. Toen boog hij op een dag weer zijn knieën. En toen kwam God met Zijn liefde. Howell Harris schreef aan een vriend:

De liefde daalde in stromen op mij neer (love fell in showers on my soul) zodat ik bijna buiten mijzelf was. Ik voelde dat ik één en al liefde was. Ik was zo vol van liefde dat ik niet om nog meer kon vragen. Ik wandelde in het licht van Gods aangezicht, ik ontmoette Hem in alle dingen en de kracht van de liefde die ik mocht ervaren sterkte mij om te volharden in alle strijd. Alle vrees was verdwenen en ik was als iemand die

---

¹ Manton 13, 140

*op een rots was gezet, ik leefde in geloof en kracht, de dingen van de wereld betekenden niets meer voor mij. Ik werd ondersteund door een onzichtbare kracht en wandelde getroost en gesterkt door de gedurige uitstortingen van Zijn liefde in mijn ziel, bijna iedere keer als ik bad.*²

Het is waar dat niet iedereen op dezelfde overweldigende wijze Gods liefde ervaart. Maar laten we er wel voor oppassen dat we dit niet als een uitvlucht gebruiken om onze eigen geestelijke armoede te camoufleren. Te meer omdat dit getuigenis niet op zichzelf staat. Zelfs in onze belijdenisgeschriften zijn er sporen van terug te vinden, ik denk bijvoorbeeld aan DL 5.13:

Het aangezicht van de verzoende God te aanschouwen is voor de godvruchtige zoeter dan het leven.

Als ik de tijd had zou ik een hele reeks van getuigen aan kunnen halen, die allemaal op een overvloedige wijze de liefde van Christus hebben mogen ervaren. We kunnen ons er dus niet van af maken met te zeggen dat dat uitzonderlijke gevallen zijn. Om nog zomaar iemand te noemen denk ik aan Madaleine Ballantyne, afkomstig uit de kringen van McCheyne en de gebroeders Bonar. Ze schreef aan een vriendin:

O, wat een God hebben we. Ik wenste wel dat ik dieper kon duiken in de oceaan van Zijn liefde. O, prijs de Heere en laat ons Zijn Naam verhogen. Wat een leven moet het zijn om dicht bij God te leven. Als één ogenblik van gemeenschap met Hem, één ogenblik van Zijn heerlijke tegenwoordigheid al zo vol is van heerlijkheid en onuitsprekelijke vreugde!

Paulus schrijft: want de liefde van Christus dringt ons. Die liefde, die zijn hart in brand had gezet en zijn ziel doortrok in een laaiende gloed. Lieve vrienden, is het die liefde die ons dringt om theologie te studeren? Is het die liefde die ons dringt om het Woord te verkondigen? Waarom we catechisatie geven. Waarom we de gemeente in gaan? Is het die liefde? Is er iets van de liefde als we in de binnenkamer alleen met de Heere zijn, want daar begint het. Als het daar niet is, dan zal het in al het andere ook niet zijn.

---

² Bennett: *The early life of Howell Harris*, 32

Want de liefde van Christus dringt ons. Laat ik er een vraag van maken: dringt de liefde van Christus ons? Dat is een onderzoekende vraag. En, voor mijzelf in ieder geval, een zeer verootmoedigende vraag.

2. Liefde als gehoorzaamheid. Tegelijk moeten we wel oppassen dat wij bij liefde van Christus niet in allerlei ervaringen en emotionaliteit blijven steken. Het geloofsleven heeft zeker zijn affectieve zijde, maar het gaat daar niet in op. Het is zelfs de vraag of dat het belangrijkste en meest kenmerkende is.

Hoe weet ik dat de liefde van Christus in mijn hart woont? Dat blijkt uit onze gehoorzaamheid aan God en aan Zijn Woord en uit de praktijk van ons leven. Het is vooral de apostel Johannes die ons daar op wijst.

Joh. 14:15: Indien gij Mij liefhebt, zo bewaart Mijn geboden.

Joh. 14:21: Die Mijn geboden heeft, en ze bewaart, die is het, die Mij liefheeft

Joh. 15:14: Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet wat Ik u gebied.

1 Joh. 2:3: En hieraan kennen wij, dat wij Hem gekend hebben, zo wij Zijn geboden bewaren.

1 Joh. 2:5: Maar zo wie Zijn Woord bewaart, in dien is waarlijk de liefde Gods volmaakt geworden; hieraan kennen wij, dat wij in Hem zijn.

1 Joh. 5:3: Want dit is de liefde Gods, dat wij Zijn geboden bewaren.

Keer op keer verbindt Gods Woord Gods liefde met onze gehoorzaamheid. Het bewaren, het doen van Zijn geboden, de praktijk van ons leven. De liefde komt meer tot uiting in de vruchten dan in gevoel.

Jonathan Edwards vraagt in zijn *Religious Affections*: Wat is de toetssteen van ware en valse genade? Zoals u weet heeft Van der Groe daar scherp separerend over geschreven. Waaraan is ware en valse genade te toetsen? Opmerkelijk is dat Edwards dan niet allerlei bijzondere geestelijke ervaringen noemt, al wist hij als geen ander dat die niet ontbreken. Maar die zijn voor hem uiteindelijk niet beslissend. Wat is voor hem beslissend? Edwards zegt: *de praktijk*. Hij zegt:

De praktijk is het duidelijkste bewijs van het leven en de ziel van het ware geloof, waardoor het onderscheiden wordt van een dood geloof.

Uit de praktijk van ons leven zal blijken of de liefde van Christus in ons woont. Dat is voor hem geen terloopse opmerking, maar een zeer aangelegen punt. Hij schrijft met nadruk:

De praktijk van het christenleven is het beste bewijs, van al de kenmerken van genade is dat het belangrijkste kenmerk, het teken der tekenen en bewijs van alle bewijzen, dat alle andere kenmerken van genade verzegelt en kroont.³

Waaruit blijkt dat de liefde van Christus in onze harten is uitgestort? Edwards zegt: de praktijk. En daarin staat Edwards niet alleen. Thomas Manton waarschuwt er regelmatig voor dat introspectie ons niet verder helpt en uiteindelijk onvruchtbaar is. Op de vraag: hoe kan ik weten of Gods liefde in mij woont, geeft hij als antwoord:

Het is belangrijker genade te beoefenen dan te weten dat we genade bezitten. Zet u er met geheel uw hart en geheel ziel toe om God lief te hebben en u zult spoedig weten of u Hem liefhebt. Velen hunkeren naar vertroosting en brengen hun tijd door met onvruchtbaar klagen en maken zo hun ellende alleen nog maar groter.

Dan zegt Manton: *Up, and be doing. Kom op, ga aan het werk; gebruik je tijd meer om genade te krijgen, te vermeerderen en er naar te handelen dan om je tijd door te brengen met angstig twifelen of u wel iets hebt.*

We ontvangen eerder troost door te zien op de inzetten, die ons zeggen wat we hebben te doen, dan te zien op de kenmerken die ons zeggen wat wij zijn.

Ons te zetten tot de werken der liefde is de beste manier om te weten of we liefde hebben. Geef God de gehoorzaamheid waar Hij recht op heeft en het zal u aan geen troost ontbreken.⁴

3. Redenen tot liefhebbende gehoorzaamheid.

Waarom zou ik Hem zo liefhebben? Allereerst omdat het een Bijbels gebod is, Mark. 12:30:

En gij zult den Heere, uw God, liefhebben uit geheel uw hart, en uit geheel uw ziel, en uit geheel uw verstand, en uit geheel uw kracht.

Vervolgens: wat Christus voor ons gedaan heeft. Zijn stervende liefde aan het kruis. Zou ik niet alles geven aan Hem, die Zich helemaal voor mij heeft gegeven? Paulus zegt in Ef. 5:2:

En wandelt in de liefde, gelijkewijs ook Christus ons liefgehad heeft, en Zichzelf voor ons heeft overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekenden reuk.

Christus wordt ons hier voorgehouden als een voorbeeld. Net als Hij hebben wij ons hart en ons leven over te geven tot een offerande en slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk. Ik denk aan die bekende hymn van Isac Watts:

---

³ Edwards I, 331

⁴ Manton 13, 173

*When I survey the wondrous cross,
on which the Prince of glory died ...*

En als hij dan in een aantal coupletten dat wonderbare lijden van Christus overdacht heeft, komt de vraag op hem af: wat zal ik de Heere vergelden. Wat zal ik aan de Heere geven. En blijft er maar één antwoord over: alles.

*Were the whole realm of nature mine,
that were a present far too small.
Love so amazing, so divine,
demands my soul, my life, my all.*

Als we iets hebben mogen ervaren van de liefde van Christus, is het spontane antwoord van het hart om zich helemaal aan hem te geven, aan Hem te wijden en tot Zijn beschikking te staan. En dan is het nog te weinig en nog te kort. Paulus schrijft aan de gemeente van Corinthe in 2 Cor. 12:15:

En ik zal zeer gaarne de kosten doen, en voor uw zielen ten koste gegeven worden.

In de King James staat het nog kernachtiger:

And I will very gladly spend and be spent for you

Als Paulus zegt dat de liefde van Christus hem dringt, dan is dat een totaal zichzelf opofferende liefde. Bereid om alles ten koste geven en geheel ten koste gegeven te worden. En dat *gladly*. Gewillig, met blijdschap. Een liefde die niets achterhoudt. In volkomen overgave.

Zo was het bij Paulus. En zo hebben we in de kerkgeschiedenis en in de zendingsgeschiedenis een wolk van getuigen. Van mannen en vrouwen in wier leven op een indrukwekkende wijze 2 Cor. 12:15 zichtbaar werd. Lees hun levensverhaal, ik beloof u dat u dan zeer ontdekkende en zeer verootmoedigende lessen opdoet. Maar ook zeer opwekkende en aanvurend, althans: zo vergaat het mij.

Om zo maar één voorbeeld te geven geef ik u niets door uit het leven van Adoniram Judson, de eerste Amerikaanse zendeling, die in 1812 naar India vertrok, 23 jaar. Maar voor hij vertrok wilde hij graag in het huwelijk treden met Ann Haseltine. Ann kwam uit een schatrijke, aristocratische familie, was op dansavonden altijd omgeven door bewonderende jongemannen. Maar God kwam in haar jonge leven, en haar bekering had de bekering van

heel haar familie tot gevolg. Adoniram Judson schreef aan haar vader het volgende huwelijksaanzoek, Ann was toen 21 jaar jong:

Ik wil u vragen of u er mee instemt om komend voorjaar afstand te doen van uw dochter, om haar hier in deze wereld nooit meer te zien.

Stemt u er mee in dat ze vertrekt naar een heidens land en onderworpen zal zijn aan de ontberingen en het lijden die aan het zendingsleven verbonden zijn?

Stemt u er mee in om haar bloot te stellen aan de gevaren van de oceanen, de slopende invloeden van het zuidelijke klimaat van India?

Stemt u er mee in om haar over te geven aan iedere nood en aan ieder gebrek?

Aan vernedering, belediging, vervolging en mogelijk een gewelddadige dood?

Kunt u daar mee instemmen omwille van Hem die Zijn hemelse woning verliet en die stierf voor haar en voor u?

Kunt u er mee instemmen omwille van onsterfelijke zielen die verloren dreigen te gaan? Voor de zaak van Sion en de glorie van God?

Kunt u aan dit alles uw toestemming geven, in de hoop uw dochter spoedig weer te zien in de wereld der heerlijkheid, met een kroon der gerechtigheid, die nog heerlijker zal zijn door de vreugdevolle aanbidding die haar Zaligmaker zal worden toegebracht door heidenen, die door middel van haar gered zullen zijn van eeuwige ellende en pijn?⁵

Haar vader durfde niet voor haar te beslissen en liet de beslissing aan zijn dochter over. Na dagen van vasten en bidden stemde ze toe. Ze is gegaan, en heeft haar ouderlijk huis nooit meer teruggezien. Na een leven van onbeschrijflijke ontberingen en lijden stierf ze, 33 jaar oud. Voor haar vertrek had ze nog aan een vriendin geschreven:

Mijn besluit heb ik niet genomen vanwege mijn verbondenheid aan iemand, maar omdat ik het verplicht ben aan God, in de vaste overtuiging dat het een roeping in Zijn voorzienigheid is, en daarom mijn plicht.

Wat schreef Paulus ook al weer? ‘Want de liefde van Christus dringt ons.’

De bekende nieuwtestamenticus Leon Morris wijst er op dat in 2 Cor. 5 de liefde van Christus direct wordt verbonden met het kruis. Het kruis laat zien dat de liefde van Christus een

---

⁵ Anderson, *The golden shore*, 83

zichzelfopofferende liefde was. Liefhebben en sterven vallen er samen. De *agape* vindt zijn uitdrukking in Jezus'voorbeeld: wij moeten sterven aan onszelf, zoals Christus stierf voor Zijn Vader en voor Zijn broeders. *Agape* is een moedige deugd die niets minder inhoudt dan een complete opoffering van onszelf terwille van de ander en komt zo overeen met Gods rijke gave van liefde.⁶

We zagen uit de aangehaalde reeks Schriftwoorden en de opmerkingen van Manton en Edwards dat de liefde vooral tot uiting komt in de praktijk, zelfverloochening, navolging en gehoorzaamheid.

Tegelijk moeten we er wel voor oppassen dat de liefde van Christus niet helemaal opgaat in actie en activisme. Niet alle actie is liefde tot Christus. Het kan ook zomaar vleselijke werkeiligheid worden. En soms kan actie ook dienen om geestelijke armoede te camoufleren. Als onze christelijke actie ons beter afgaat dan de verborgen omgang met God, als we meer buiten de deur zijn dan achter de deur, is er iets mis. Als onze levenswandel niet gevoed wordt door een nauwe en volhardende omgang met God worden we onvruchtbare, zelfgenoegzame farizeeërs. En dat zijn we eerder dan we in de gaten hebben.

Daarom is het belangrijk dat wij die liefde van Christus ook bewaren, en niet verliezen. Dat dat liefdevuur niet wordt gedoofd. In Judas 21 lezen we de vermaning:

Bewaart uzelf in de liefde Gods.

De kanttekening zegt:

Namelijk zorgvuldig aanwendende alle middelen om daarin te blijven en toe te nemen.

Aan welke middelen moeten we dan denken? Dat was mijn 4^e punt. Ik hoef het eigenlijk niet te zeggen, dat is natuurlijk allereerst het gebed. Omdat de liefde niet uit ons is, maar uit God, hebben wij er Hem om te bidden, 2 Thes. 3:5:

Doch de Heere richte uw harten tot de liefde van God

Als het dan de Heere is die onze harten richt tot de liefde, hebben wij Hem er steeds om aan te roepen. Zo deed Paulus het in Ef. 3:14:

Om deze oorzaak buig ik mijn knieën tot de Vader van onze Heere Jezus Christus,

---

⁶ L. Morris, *Testaments of Love; a study of love in the Bible*, 174

Opdat Hij u geve, naar den rijkdom Zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door Zijn Geest in den inwendigen mens;

Opdat Christus door het geloof in uw harten wone, en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt;

Opdat gij ten volle zou kunnen begrijpen met al de heiligen, welke de breedte, en lengte, en diepte, en hoogte zij,

En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot al de volheid Gods.

Als het gaat over het belang van het gebed denk ik aan Andrew Bonar (1810-1893). In Glasgow had hij de zorg voor een gemeente van meer dan duizend leden. Als iets uit zijn dagboek blijkt is het wel dit, dat Bonar een man was van gebed. Vergrijsd in de dienst van Zijn Koning vroegen jonge ambtsbroeders hem eens gevraagd naar het geheim van zijn toegewijde leven. Kort antwoordde hij: *Not much labour, but much prayer*. Niet veel werken, maar veel bidden. Hij liet er op volgen: 'Ik kan tegen mijn jonge broeders alleen maar zeggen dat er de afgelopen veertig jaar geen dag was dat ik geen open toegang had tot de genadetroon'. Hij schreef in zijn dagboek:

Ik zie duidelijk dat de gemeenschapsoefening met God niet het middel is om een bepaald doel te bereiken, maar dat het het doel zelf is. Ik moet het niet gebruiken als een voorbereiding voor mijn studie of het preken, maar het moet mijn hoogste doel zijn, als iets wat de hemel het meest nabij komt.

Met het gebed is onlosmakelijk de meditatie, de overdenking, verbonden. Hoe vaak worden we in de bijbel niet aangespoord en opgewekt tot meditatie.

Psalm 104 zegt: *Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn.*

Ps. 63: *Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede, zo peins ik aan U in de nachtwaken.*

Ps. 119:15: Ik zal Uw bevelen overdenken, en op Uw paden letten.

Jozua 1:8: Dat het boek dezer wet niet wijke van uw mond, maar overleg het dag en nacht, opdat gij waarneemt te doen naar alles, wat daarin geschreven is.,

Ik denk dat hier vaak de grote zwakte van ons geestelijk leven gezocht moet worden: het gebrek aan meditatie. We kunnen ijverig studeren en druk bezig zijn met allerlei activiteiten. Maar wat is meditatie, de overdenking, een heilige kunst die ons maar moeilijk af gaat. Met alle schadelijke gevolgen van dien.

Juist ook als het gaat over de liefde van Christus. Als Christus weinig in onze gedachten is, is dat een teken dat de liefde tot Hem aan het kwijnen is. Want als de liefde leeft en brandt zullen we veel aan Hem denken. Als het gaat om over Christus te mediteren, kan ik jullie van harte het boekje van John Owen aanbevelen: overdenkingen over de heerlijkheid van Christus. Het is een eenvoudig boekje, het laatste wat Owen geschreven heeft. Een uitnemend hulpmiddel om te helpen om gezegende overdenkingen over Christu te hebben. Opdat Zijn liefde ons weer te meer zou gaan dringen.

Ik gaf tot slot nog wat gedachten over de waarde en de zegen van het mediteren door die ik tegen kwam bij Thomas Manton.⁷ Hij zegt:

-Het doel van studie is kennis; het doel van de meditatie is de praktijk, want onze gedachten werken in op onze genegenheden.

-Studie is als een winterzon, die wel licht geeft, maar geen warmte. Maar meditatie is als het aanblazen van een vuur, waarbij het niet om het blazen gaat, maar om de warmte.

-Als we studeren zijn we als wijnkopers, die voorraden van wijn opslaan om te verkopen. Maar als we mediteren zijn we als degenen die wijn kopen voor hun eigen gebruik en genoeg.

-Iemand die studeert mag meer kennis van de waarheid hebben, maar een christen die op de praktijk gericht is zal er meer smaak en verkwikking uit hebben.

Over het verband tussen de liefde van Christus en de overdenking zegt hij het volgende: Hoe meer we de hoogte, breedte en diepte van de liefde Gods overdenken, hoe meer ons hart zacht wordt en opgewekt wordt tot gehoorzaamheid. 141

Manton benadrukt dat meditatie wat anders is dan louter bespiegeling. Hij zegt: mediatie is niet bedoeld om ons hoofd vol te stoppen met kennis, maar om ons hart beter te maken. We mediteren wie God is opdat wij Hem zouden liefhebben en vrezen. We mediteren over de zonde, opdat we ze zouden verafschuwen. We mediteren over de hel, om er niet te komen. We mediteren over de hemel om er naar te jagen. Het doel is altijd praktisch, om ons aante zetten tot grotere ijver en zorg in het geestelijk leven. Zonder meditatie verkwijnt het gebedsleven. Manton zegt:

---

⁷ Manton 6, 140-144

Hoe komt het dat onze gebeden zo onvruchtbaar, dor en droog en zijn? Omdat we onszelf te weinig oefenen in heilige gedachten. En dan haalt hij Psalm 45 aan: Als ons hart een goede reden opgeeft, wordt onze tong als de pen van een vaardige schrijver.

Nog een laatste quote van Manton:

O christenen, de meditatie, dat is alles. Het is de moeder en verzorgster van alle kennis en godzaligheid. Het belangrijkste middel voor al de werkingen van genade. Zonder meditatie praten we elkaar maar na als papegaaien, weten we de dingen maar van horen zeggen en herhalen we ze gedachteloos, zonder dat het ons raakt en dat het leeft. Het is de overdenking die de waarheden levend maakt en ons vaardig maakt om ze te doen.

Bind ze steeds aan uw hart, hecht ze aan uw hals. Als gij wandelt, zal dat u geleiden; als gij nederligt, zal het over u de wacht houden; als gij wakker wordt, zal hetzelfde met u spreken.

Broeders, we hebben er vanmorgen bij stilgestaan: de liefde van Christus dringt ons. Mag ik deze keer afsluiten met een hymn van Charles Wesley, de man die meer dan iemand over de liefde van Christus heeft gezongen. Die uit die liefde geleefd heeft en voor die liefde geleefd heeft. God geve het ook ons, persoonlijk en ambtelijk. Ik geef het woord aan Wesley:

*O love divine, how sweet thou art!
When shall I find my longing heart
all taken up by thee?
I thirst, I faint, I die to prove
the greatness of redeeming love,
the love of Christ to me.*

*God only knows the love of God;
O that it now were shed abroad
in this poor stony heart!
For love I sigh, for love I pine;
this only portion, Lord, be mine,
be mine this better part.*

*Thy only love do I require,
nothing on earth beneath desire,
nothing in heaven above:
let earth and heaven, and all things go,
give me thine only love to know,
give me thine only love.*